

MOSSÈN ESTEVE DEL CASTELL

per Núria Farrés i Domingo

Records i vivències del passat de la família Farrés-Puig (cal Jaume Punto) i sobretot d'un dels seus membres més rellevants, mossèn Esteve Puig i Segura, conegut com Mn. Esteve del Castell.

Perquè, a la vila, sense comptar Mn. Joan Segura, eminent historiador a qui cal retre homenatge d'admiració per la seva tasca, hi va haver també altres personatges que de vegades els tenim oblidats, tot i que formaren part de la vida del poble i hi aportaren coses notables. Aquest és el cas de mossèn Esteve.

Aquest era fill de Jaume Puig i Miquel (el Jaume Punto perquè, segons sembla, sa mare venia de cal Punto) i d'una germana de Mn. Segura; per tant, era el seu nebot.

La casa i la botiga la tenien al núm. 4 del carrer Major. No se sap amb certesa quan es va fundar. Era una típica botiga de queviures de poble important on s'hi podia trobar quasi de tot: des de la pastisseria i confiteria fins a les drogues i ultramarins passant pels queviures, licors, herbes, espècies, etc. Molts dels articles se'ls fabricaven ells mateixos com, per exemple, xocolata a la pedra i d'ametlles, torrons de massapà, de «yema», d'Alacant, de neu, de crocant, d'avellana... També feien neules, «bolados», codonyat i tota classe de dolços com mones, panellets, tortells, carquinyolis, secalls, etc. Elaboraven també els ciris, espelmes, candeles, atxes, blandons, presentalles per a ex-vots i promences, estendals per a l'oferiment als difunts. També es dedicaven a la fabricació de pastes de sopa, o sigui, fideus, vetes, pistons, etc. Es molia el pebre, la canyella i, no cal dir-ho, el cacau que també torraven ells mateixos i en feien la xocolata. Torraven, a més a més, el cafè, les ametlles, les avellanes... i feien xarop de poncem i orxata d'ametlles.

Bé, doncs, aquest Esteve Puig i Segura, en fer-se capellà, no podia continuar amb el negoci del seu pare i per això quedà com a pubilla sa germana Antònia, la qual es va casar amb en Pere Farrés i Caus, procedent de l'Astor. Van tenir bastants fills: l'hereu era en Jaume, i els altres que sobrevisqueren van ser l'Esteve (sacerdot), la Maria (monja) i el Joan, que era el meu pare. Com que els sacerdots fills del poble hi tenien preferència, mossèn Esteve Puig va obtenir un benefici a la parròquia de Santa Coloma, com igualment el tenia el seu oncle, mossèn Segura. De primer, es posà en un pis de la plaça Major, però, més tard, en vendre's els descendents

deis comtes el seu Palau Castell, ell l'adquirí segurament per no gaires diners. S'hi instal·là, i allí es dedicà a les seves activitats preferides.

Com que tenia temperament d'artista i sentia inquietud per la ciència i totes les innovacions d'aquella època, aviat el castell es convertí en una espècie d'acadèmia on s'ensenyava dibuix, pintura, escultura, música, etc. Es dedicava, també, a la fotografia -ell mateix es construïa els aparells-, a la mecànica, a treballs de fusta, etc. A part d'això, anava adquirint objectes diversos i obres d'art que formaven un veritable museu, del qual, si les coses haguéssin seguit altres camins, haurien pogut ésser l'orgull de la vila. Segons explicava el meu pare, en Joan Farrés, a més de pintures, hi havia una col·lecció molt important de rellotges, monedes, instruments musicals, llibres i molts altres objectes curiosos. I, per descomptat, hi havia obres fetes d'ell com quadres, amb els seus marcs, treballs amb fusta i potser alguna composició de música sacra, ja que també va ser organista de la parròquia. Alguns altars -com el del Sagrat Cor que es trobava entrant a la capella del Santíssim (en dèiem l'altar del Roser) i el de les monges Carmelites del Raval- eren obra seva. Com també una vidriera per tancar una alcova de casa seva (Major, 4) que tenia forma de tríptic i portava esculpits els símbols dels Evangelistes i un gran àngel amb una espasa a la part central (d'aquella habitació en dèiem el «cuarto» de Mn. Esteve).

Però, la dissort, la mala fe, la falta d'escrúpols d'alguns i el desinterès de la majoria, malmenaren aquell bé de Déu de coses de valor artístic i històric. Passada l'època de la seva plenitud, anà decaient fins a posar-se greument malalt. Llavors, davant de la passivitat dels responsables de l'habitatge del Castell, l'entrada i sortida d'amics i coneguts i d'altres anants i vinents, la cosa es convertí en un autèntic saqueig durant el qual anà desapareixent pràcticament tot.

És clar, els responsables més directes eren els seus parents més propers de cal Jaume Punto, però la situació per la qual travessava aquella casa no era la més bona per vetllar tot allò. La seva germana Antònia havia mort i el seu cunyat Pere Farrés s'havia tornat a casar i, segons sembla, poc li interessava allò que atenyia al castell. El seu nebot en Jaume, el més gran dels germans i, per tant, l'hereu, que era qui hauria d'heretar les seves propietats, es trobava qui sap on, per terres de Castella i Aragó, ja que va haver d'abandonar casa seva amb la muller i un fill molt petit a causa de la tibantor que es creà entre els seus i la madrastra. Per postres, les autoritats i prohoms del poble, en aquest cas, no van existir. La veritat és que poca cosa quedà en el castell quan mossèn Esteve va morir. En aquest trasbals és quan va desaparèixer el valuós retaule gòtic dedicat als sants Joans (Baptista i Evangelista) que actualment es troba en un museu de Barcelona. També va ser arrencat el balcó de ferro forjat del carrer de les Quarteres, tocant a la plaça Major, i va anar a parar al Cau Ferrat de Sitges. De les altres coses segurament se'n van aprofitar els antiquaris de Barcelona.

Solament alguns quadres pintats per ell té la família Farrés. Un, de considerables dimensions, que representava el martiri de Sant Esteve, se'l va quedar el seu nebot Mn. Esteve Farrés, amb la particularitat que al cap de poc d'endur-se'l cap a la seva parròquia d'Òdena esclatà la guerra civil i fou destruït pel foc junt amb altres objectes de caire religiós.

Mort mossèn Esteve del Castell, el seu nebot Jaume optà per vendre-se'l, ja que devia veure's incapaç de cuidar-se'n, i el compraren don Ramon i donya Pepa Recasens.

Van quedar dins del castell dos quadres de grans dimensions, pintats per Mn. Esteve, que presidien el saló principal, el que dóna al pati a través dels balcons de la façana. En un d'ells evoca en una vista retrospectiva la plaça d'Avall el dia de l'arribada solemne de la relíquia de santa Coloma, cedida per la ciutat francesa de Sens. L'altre quadre representava la crema del Convent l'any 1835 i en ell es veu el claustre devorat per les flames amb alguns frares mercedaris perseguits i sacrificats pels incendiaris. Aquests dos quadres, encara que siguin de propietat privada, s'hauria de fer els possibles perquè mai no es moguin de Santa Coloma i puguin ser contemplats pels colomins, ja que són obra d'un fill de la vila, que l'estimà, i amb ells donà testimoni de la nostra història.

Finalment, he de dir que el meu pare contava que el seu padrí i padrina, mossèn Joan Segura, era bastant garrepa ja que les mones i els regals eren molt magres. En canvi, el seu oncle mossèn Esteve era ben generós amb el seu fillol que era el seu germà Esteve Farrés, al qual, no tan sols no planyia res quant a la mona per Pasqua, sinó que també n'hi regalava una a ell encara que no li fos padrí. Per tant, el meu pare servava un gran record del seu oncle Esteve pel després que era i per la bonhomia del seu caràcter.

Els alumnes de l'Acadèmia de Belles Arts, situada al castell, en una fotografia de finals del segle XIX.

Grup de beneficiats de la Parròquia, feta al replà del campanar l'any 1908. Entre ells hi ha mossèn Joan Segura amb 64 anys i mossèn Esteve Puig de 43 anys.